

Stručni i znanstveni časopisi u narodnim knjižnicama Koprivničko-križevačke županije

Petračija, Maja

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:685604>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-06**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER BIBLIOTEKARSTVO
Ak. god. 2019./2020.

Maja Petračija

Stručni i znanstveni časopisi u narodnim knjižnicama
Koprivničko-križevačke županije

diplomski rad

Mentorica: doc. dr. sc. Ivana Hebrang Grgić

Zagreb, lipanj 2020.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Sadržaj

1. Uvod	2
2. Stručni i znanstveni časopisi te časopisi za popularizaciju znanosti.....	3
3. Cilj istraživanja, uzorak i metode	5
4. Dostupnost stručnih i znanstvenih časopisa te časopisa za popularizaciju znanosti u narodnim knjižnicama Koprivničko-križevačke županije.....	6
4.1. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica	7
4.2. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci	11
4.3. Gradska knjižnica Đurđevac.....	13
4.4. Narodna knjižnica Virje.....	15
4.5. Općinska knjižnica Sidonije Rubido Erdődy Gornja Rijeka	16
5. Posudba časopisa	18
6. Rezultati upitnika	21
6.1. Osobni podaci.....	21
6.2. Podaci vezani uz korištenje časopisa	22
7. Analiza upitnika	28
8. Zaključak.....	30
9. Literatura.....	32
10. Prilog 1: Anketni upitnik	33
11. Sažetak	35

1. Uvod

Kad se govori o časopisima u narodnim knjižnicama, često se ostavlja dojam kako su marginalizirana vrsta građe u odnosu na knjige, posebice oni stručnoga i znanstvenoga sadržaja, dijelom što u mnogim narodnim knjižnicama nisu obrađeni, a naravno, tomu u prilog ide još jedna važna činjenica, a to je život u 21. stoljeću u kojem internet ima važnu ulogu. Većina korisnika mu može pristupiti u bilo koje doba dana što znači da mogu pretraživati različite izvore informacija pa tako i časopise u elektroničkom obliku (ako su u otvorenom pristupu) čime se smanjuje potreba za posudbom primjeraka u knjižnici.

Pozornost će se u ovom radu pridati statusu stručnih i znanstvenih časopisa te časopisa za popularizaciju znanosti u narodnim knjižnicama Koprivničko-križevačke županije. Pet knjižnica ulazi u okvire promatranja i istraživanja, a to su: Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, Gradska knjižnica Đurđevac, Narodna knjižnica Virje te Općinska knjižnica Sidonije Rubido Erdódy Gornja Rijeka.

Nastojat će se dokazati hipoteza kako su stručni i znanstveni časopisi te časopisi za popularizaciju znanosti velik neiskorišten potencijal svih pet navedenih knjižnica. Kako bi se ta hipoteza potvrdila, provest će se istraživanje u tri dijela.

2. Stručni i znanstveni časopisi te časopisi za popularizaciju znanosti

Svakom društvu cilj je postići što više obrazovanih pojedinaca kako bi bilo naprednije, snažnije i bogatije. Jasno je da se tada teži što većoj broju visokoobrazovanih ljudi, a temelj takvom uspjehu nalazi se u školama, fakultetima i knjižnicama. Stručni i znanstveni časopisi te časopisi za popularizaciju znanosti izvrsna su spona između novina u znanstvenim otkrićima i činjenicama te onih kojima su te činjenice potrebne za samostalan razvoj, rast, uspjeh, obrazovanje, napredovanje i karijeru. Časopisi spadaju pod serijsku publikaciju. Prelaskom izdavaštva u elektroničku sredinu, razvija se nova terminologija. IFLA-ino objedinjeno izdanje ISBD-a (International Standard Bibliographic Description, Međunarodni standardni bibliografski opis), čiji je prijevod na hrvatski jezik objavljen krajem 2014. godine, izraz publikacija zamjenjuje izrazom građa. Dakle serijska građa (eng. Serial) neomeđena je jedinica građe, bez unaprijed utvrđena kraja izlaženja, obično numerirana i objavljena u uzastopnim sveščićima ili dijelovima. Primjeri su serijske građe časopisi, revije, elektronički časopisi, neomeđeni popisi, godišnji izvještaji, novine i nizovi omeđenih jedinica građe.¹ Knjižnice tu igraju važnu ulogu jer pojedinci zahvaljujući njima pristupaju mnoštvu časopisa besplatno. Naravno, suvremeno doba dovodi u pitanje koliko se časopisi takvoga tipa uopće koriste u narodnim knjižnicama ili kod kuće jer, s druge strane, internet omogućuje brz pristup u bilo koje doba dana mnoštvu digitalizirane građe, ali i elektroničkim izdanjima časopisa. Časopisi također trebaju više financijske potpore. U njihovu radu pomaže im Ministarstvo znanosti i obrazovanja koje izdaje javne pozive za financijsku potporu hrvatskim znanstvenim časopisima i časopisima za popularizaciju znanosti, a u kojima se pruža jasna definicija znanstvenih časopisa te časopisa za popularizaciju znanosti. Njihove definicije važne su prilikom ulaska u knjižnicu za prvu fazu istraživanja ovoga rada.

Prema Ministarstvu znanosti i obrazovanja, znanstveni časopisi su oni u kojima najmanje 60 % ukupnog opsega čini znanstveni dio. U znanstvenome dijelu časopisa sadržaj čine znanstveni članci i nova građa (u znanstvenom području humanističkih znanosti) Znanstveni članci mogu se kategorizirati kao izvorni znanstveni članci, prethodna priopćenja i pregledni radovi. Znanstveni časopisi mogu imati i stručni dio u kome sadržaj čine stručni članci, recenzije, ocjene, prikazi, urednički uvodnici i sl.²

¹ ISBD: međunarodni standardni bibliografski opis: objedinjeno izdanje. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004. Str. XI-XIV.

² Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Javni poziv za financijsku potporu znanstvenim časopisima i časopisima za popularizaciju znanosti u 2020. godini. Dostupno na: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/natjecaji-196/javni-poziv->

Časopisi za popularizaciju znanosti su časopisi koji na prikladan način prezentiraju znanstvene teme širokom krugu čitatelja i u kojem takve teme čine 60% ukupnog opsega časopisa. Tekstovi u časopisima za popularizaciju znanosti ne kategoriziraju se kao tekstovi u znanstvenim časopisima. Časopisi za popularizaciju znanosti koje sufinancira Ministarstvo objavljuju se isključivo na hrvatskome jeziku.³

Osim definicija Ministarstva, valja promotriti kako znanstvene časopise definira struka. U knjizi Časopisi i znanstvena komunikacija stoji kako je znanstveni časopis vrsta periodičke građe koja donosi nove rezultate istraživanja i razvoja, a članci u njemu sadrže sve podatke potrebne za procjenu valjanosti zaključaka i za ponavljanje istraživanja.⁴

za-financijsku-potporu-znanstvenim-casopisima-i-casopisima-za-popularizaciju-znanosti-u-2020-godini/3773 (11. 6. 2020.).

³ Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Javni poziv za financijsku potporu znanstvenim časopisima i časopisima za popularizaciju znanosti u 2020. godini. Dostupno na: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/natjecaji-196/javni-poziv-za-financijsku-potporu-znanstvenim-casopisima-i-casopisima-za-popularizaciju-znanosti-u-2020-godini/3773> (11. 6. 2020.).

⁴ Hebrang Grgić, I. Časopisi i znanstvena komunikacija. Zagreb: Ljevak, 2016. str. 66.

3. Cilj istraživanja, uzorak i metode

Istraživanje vezano uz ovaj diplomski rad dijeli se u tri faze ili tri dijela. Za početak, potrebno je istražiti sve stručne i znanstvene časopise te časopise za popularizaciju znanosti koji su od 2016. do 2020. godine dostupni u odabranim knjižnicama. Pratit će se kako je broj tih naslova varirao u petogodišnjem razdoblju i tražit će se razlozi zbog kojih je došlo do promjena; je li zbog otvorene dostupnosti časopisa, prelazak na isključivo elektroničko izlaženje, problem tržišta – nedostatak novca raznih uredništva i slično. Cilj je prikazati broj naslova⁵ časopisa kojima knjižnice raspolažu u zadanom vremenskom razdoblju (5 g.).

Nakon što se utvrdi konačan status i broj spomenutim časopisima u prethodno navedenim knjižnicama, slijedi drugi dio istraživanja, a to je analiza posudbe istih. Provjerit će se pružaju li uopće sve promatrane knjižnice tu uslugu svojim korisnicima, a u onima koje je pružaju, istražiti će se koji su se stručni i znanstveni časopisi te časopisi za popularizaciju znanosti posuđivali i to ponovo u zadanom vremenskom okviru. Cilj je istražiti konačan broj posudbi promatranih časopisa u županiji u knjižnicama u kojima je moguće provesti takvo istraživanje. Posudba časopisa bilježena od siječnja 2019. do prosinca 2019. godine ulazi u okvire drugog dijela istraživanja.

Uslijed tih dobivenih rezultata posudbe unutar knjižnica, provest će se online anketa (Prilog 1) koja će uključivati korisnike Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. Knjižnica će distribuirati online upitnik onim korisnicima čije posjeduje elektroničke adrese i kojima inače šalje razne obavijesti o događanjima vezanima uz knjižnicu. Njome se želi doznati koliko su korisnici uopće upoznati sa znanstveno-stručnim časopisima. Gledat će se jesu li zadovoljni opusom znanstveno-stručnih časopisa, koliko ih poseže za elektroničkim oblikom nekih časopisa i zašto te koliko njih istodobno koristi oba izvora, tiskane i elektroničke. Cilj posljednje faze istraživanja je istražiti koliko često ispitanici koriste znanstveno-stručne časopise u svojoj knjižnici te koliko ih koristi kao izvore svojih informacija, bilo u tiskanom ili elektroničkom obliku.

Sva tri prethodno spomenuta cilja dovode do konačnog cilja, a to je potvrda hipoteze ovoga rada. Pretpostavlja se da su znanstveno-stručni časopisi neiskorišten potencijal te da korisnici vrlo malo znaju o stručnim, znanstvenim časopisima te časopisima za popularizaciju znanosti te kako ih rijetko koriste u svojim knjižnicama, a i u elektroničkom obliku.

⁵ Istraživanje neće ići u širinu na način da će pratiti posjeduju li knjižnice svaki izdan broj, već će biti dovoljan samo podatak da je određen naslov časopisa pristigao u toj godini

4. Dostupnost stručnih i znanstvenih časopisa te časopisa za popularizaciju znanosti u narodnim knjižnicama Koprivničko-križevačke županije

Koprivničko-križevačka županija površine je 1772 km², a smještena je na sjeveru Hrvatske, uz granicu s Mađarskom. Graniči s Međimurskom, Varaždinskom, Virovitičko-podravskom, Bjelovarsko-bilogorskom i Zagrebačkom županijom. U njoj su 3 grada – Koprivnica, Križevci i Đurđevac – te 22 općine. Županija ima 115 584 stanovnika – nešto više u gradovima, tj. 66 606, a općine imaju ukupno 48 978 stanovnika. Najviše općina (16 ili 73 %) ima do 3000 stanovnika (od toga 9 općina ima manje od 2000 stanovnika); 3 općine imaju 3000–4000 stanovnika (14 %); 2 općine imaju 4000–5000 stanovnika (9 %). Samo 1 općina (Sv. Ivan Žabno) ima više od 5000 stanovnika (4 %). Većina općina sastoji se od više prometno slabo povezanih naselja (prosječno njih 8). Samo jedno naselje (Virje) ima više od 3000 stanovnika.⁶

Na području Koprivničko-križevačke županije s obzirom na vrstu građe i otvorenost prema čitateljima prema Zakonu o knjižnicama iz 2019. godine, pet knjižnica spada u narodni tip knjižnica, a to su Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, Narodna knjižnica Virje te Općinska knjižnica Sidonije Rubido Erdődy Gornja Rijeka.

Prema dostavljenim statističkim podacima županijske matične službe iz Koprivnice za 2019. godinu, broj ukupno učlanjenih korisnika u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica je 8238, Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ 4121, Gradskoj knjižnici Đurđevac 1332, Narodnoj knjižnici Virju 356 te Općinskoj knjižnici Sidonije Rubido Erdődy Gornja Rijeka je 80 što daje ukupan broj od 14 127 članova. Tom broju pribrojavaju se članovi bibliobusa, ukupno 3214, 2558 u koprivničkoj bibliobusnoj službi te 656 u križevačkoj.⁷

Prva faza istraživanja tiče se prisutnosti stručnih, znanstvenih časopisa te časopisa za popularizaciju znanosti u svim knjižnicama. Kako se ne bi otišlo suviše u širinu s istraživanjem,

⁶ Vugrinec, Lj. Narodne knjižnice u Koprivničko-križevačkoj županiji – primjer organizacije županijske knjižnične mreže. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 62, 1(2019) , 285-306. doi:10.30754/vbh.62.1.743, str. 287 Dostupno na <http://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/743/638> (15. 6. 2020.) prema: Državni zavod za statistiku. 1. Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama, popis 2011. [citirano: 2019-01-20]. Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_03/H01_01_03.html.

⁷ Arhiva Županijske matične službe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica (Izradila: Lj. Vugrinec, 2020.)

zadan je vremenski okvir⁸ u kojem se u svakoj knjižnici promatra koje znanstveno-stručne časopise posjeduju u tom vremenskom razdoblju, koliko je njih sad već dostupno u elektroničkom obliku te smanjuje li ta činjenica broj tiskanih pretplata jer časopisi u elektroničkom obliku ne moraju biti samo inačice tiskanih časopisa već mogu biti tzv. unaprijeđene publikacije koje objavljuju poveznice, komentare i priloge u raznim formatima.⁹ Prema tome, očekivano je da već u početku imaju stanovitu prednost. Tablice s naslovima dostupnih časopisa neće sadržavati dodatne podatke u vidu knjižničnih ne/posjedovanja pojedinačnih brojeva svakoga od tih časopisa. Za ovaj rad, dovoljno će biti utvrditi koji su to časopisi dostupni, bez obzira nedostaje li knjižnici koji broj određenog broja i sl.

4.1. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica narodna je knjižnica, a obavlja funkciju gradske i županijske matične knjižnice. Broji najviše članova, stoga ne čudi što raspolaže najvećim brojem stručnih, znanstvenih časopisa te časopisa za popularizaciju znanosti u županiji. Zapošljava i najviše zaposlenika te stručnog osoblja. Prostori knjižnice podijeljeni su na dječji odjel, odjel za odrasle te stručno-znanstveni odjel. Posjeduje čitaonicu dnevnog i tjednog tiska na prvom katu zgrade, a na stručno-znanstvenom odjelu nalaze se stručni i znanstveni časopisi te časopisi za popularizaciju znanosti. Jedina je od pet narodnih knjižnica u županiji koja vrši katalogizaciju stručnog tiska. Također, na knjižničnoj službenoj stranici u e-katalogu mogu se pretraživati svi oni časopisi koji su do sada uvedeni. Dostupnost i broj naslova znanstveno-stručnih časopisa u knjižnici, a koji ulaze u okvire istraživanja u ovom radu, prikazani su u Tablici 1. Komentarima se u drugom stupcu pobliže objašnjava općeniti status časopisa u i izvan knjižnice. Najčešće je riječ o tome može li se časopis pronaći i u elektroničkom obliku te s obzirom na taj podatak, ima li ga knjižnica i dalje u fondu u tiskanom obliku ili nema.

Tablica 1. Dostupnost časopisa u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ od 2016. do 2020. godine

⁸ Podaci su prikupljeni u svibnju 2020. Znak *plus* (+) za naslov časopisa u 2020. godini „sugerira“ da je časopis već dostupan u knjižnici za 2020. godinu ili nije još stigao fizički, ali je knjižnica pretplaćena na taj časopis i u 2020. godini

⁹ Hebrang Grgić, I. Časopisi i znanstvena komunikacija. Zagreb: Ljevak, 2016. str. 120.

Naslov časopisa	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Komentar
1. Art magazin Kontura	+	+	+	+	+	
2. Artikulacije: časopis za čitanje	+	+	+	+	+	
3. Bilo: časopis HPD-a "Bilo" Koprivnica	+	+	+	+	+	
4. Bjelovarski učitelj: časopis za odgoj i obrazovanje	+	+	+	+	+	
5. Bogoslovska smotra: znanstveni časopis Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
6. Bug: časopis za informatiku	+	+	+	+	+	
7. Cris: časopis povijesnog društva Križevci	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
8. Časopis za suvremenu povijest	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
9. Dijete, vrtić, obitelj: časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima	+	+	+	-	-	Dostupan je na portalu Hrčak. Knjižnica se više ne pretplaćuje.
10. Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
11. EGE: energetika, gospodarstvo, ekologija, etika	+	+	+	+	+	
12. Ekonomska i ekohistorija: časopis za gospodarsku povijest i ekohistoriju = Economic and ecohistory : scientific research journal for economic and environmental history	+	+	+	-	-	Dostupan je na portalu Hrčak. Knjižnica se ne pretplaćuje više na tiskanu verziju.
13. Filozofska istraživanja	+	+	+	-	-	Dostupan je na portalu Hrčak. Knjižnica se više ne pretplaćuje na tiskanu verziju.
14. Folia biologica et geologica	+	-	-	-	-	Knjižnica se više ne pretplaćuje na ovaj naslov časopisa.
15. Forum: časopis Odjela za suvremenu književnost	+	+	+	+	+	

Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti						
16. Glas@nsk.hr: časopis Nacionalne i sveučilišne knjižnice	-	+	-	+	-	Uredništvo časopisa nije ažurno u objavljivanju i slanju časopisa. Knjižnica se i dalje pretplaćuje.
17. Glasilo Belupo	+	+	+	+	+	Knjižnica dobiva na dar, dostupan i u elektroničkom obliku na službenoj stranici Belupa.
18. Godišnjak: časopis Lige protiv raka Koprivničko-križevačke županije	+	+	-	-	-	Knjižnica dobiva na dar, ne pretplaćuje se.
19. Hrčak: glasnik Hrvatskog čitateljskog kluba	+	+	+	+	+	Dostupan je i u digitaliziranom obliku na službenoj stranici Hrvatskog čitateljskog društva.
20. Hrvatska vodoprivreda: informativno-stručni časopis Hrvatskih voda	+	+	+	+	+	Dostupan je i u elektroničkom obliku na službenim stranicama <i>Hrvatske vode</i> . Knjižnica ga dobiva na dar.
21. Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnoga jezika	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
22. Kaj: časopis za kulturu i prosvjetu	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
23. Književna smotra: Časopis za svjetsku književnost	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
24. Matematičko fizički list	+	+	+	+	+	
25. Meridijani: časopis za zemljopis, povijest, ekologiju i putovanja	+	+	+	+	+	
26. Napredak: časopis za pedagoška i prosvjetna pitanja	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
27. National Geographic Hrvatska: službeno glasilo Društva National Geographic	+	+	+	+	+	
28. Nove staze: do zdravlja kroz život i prirodu! : časopis za promociju zdravlja Zavoda za javno zdravstvo županija Bjelovarsko-bilogorske, Koprivničko-križevačke i Varaždinske	-	+	+	+	+	
29. Oris: časopis za arhitekturu i kulturu =	+	+	+	+	+	

Magazine for a architecture and culture						
30. 15 dana: umjetnost, kultura, animacija u kulturi	+	+	+	+	+	
31. Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, Knjižnica dobiva na dar.
32. Povijesni prilozi. Časopis Hrvatskog instituta za povijest	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
33. Priroda: časopis za popularizaciju prirodnih znanosti	+	+	+	-	-	Časopis je prestao izlaziti.
34. Quorum: časopis za književnost	+	+	+	-	-	Uredništvo časopisa nije ažurno u objavljivanju i slanju. Knjižnica se pretplaćuje.
35. Računovodstvo i financije	+	+	-	-	-	Dostupan je i u elektroničkom obliku na službenoj stranici <i>rif.hr</i> . Knjižnica se više ne pretplaćuje.
36. Republika: mjesečnik za književnost, umjetnost i društvo	+	+	+	+	+	
37. Svezak: časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja	+	+	+	+	+	
38. Tema: časopis za knjigu	+	+	+	+	+	
39. Tehnički glasnik	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak. Knjižnica se pretplaćuje i dalje na tiskana izdanja.
40. Treći program hrvatskog radija	+	+	-	-	-	Uredništvo časopisa nije ažurno, Knjižnica se pretplaćuje.
41. Umjetnost riječi: časopis za znanost o književnosti	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
42. Vatrogasni vjesnik	+	+	+	+	+	Dostupan je u elektroničkom obliku na službenoj stranici Hrvatske vatrogasne zajednice. Knjižnica dobiva na dar tiskanu verziju.
43. Vjesnik bibliotekara Hrvatske	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
44. Zrno: časopis "Porodica i škola"	+	+	+	+	+	
UKUPNO	42	43	39	35	35	

Iz Tablice 1 jasno je vidljivo kako Knjižnica posjeduje široku ponudu stručnih, znanstvenih te časopisa za popularizaciju znanosti što zadovoljava interesna područja brojnih korisnika. 33 tiskana časopisa od 44 dostupna su kontinuirano od 2016. do 2020. godine bez prekida. Istraženo je kako je 18 časopisa dostupno i u elektroničkom obliku. Proizlazi kako se Knjižnica pretplaćuje i dalje na 12 časopisa koji su dostupni i elektronički te kako je otkazana pretplata tek Računovodstvu i financijama jer je ustanovljeno da im tu nije potrebna tiskana verzija. Ostali časopisi koji nisu redoviti od 2016. do 2020. rezultat su neažurnosti uredništva, a ne iniciranog prekida pretplate s knjižnične strane ili su možda časopisi koje knjižnica dobiva na dar poput *Godišnjak: časopis Lige protiv raka Koprivničko-križevačke županije* gdje Knjižnica nikako ne može utjecati na kontinuitet slanja darova. Časopis *Priroda* prestao je izlaziti, stoga više nije dostupan u 2019. i 2020. godini. Iz Tablice 1, uočava se kako trenutno Knjižnica raspolaže sa sedam časopisa manje nego u 2016. godini. Samo jednom časopisu (RIF-u) s namjerom je ukinuta pretplata zbog elektroničke dostupnosti. Ostalih šest prekida pretplate rezultat je neslanja časopisa (urednička neažurnost ili nekontinuitet darivanja)

4.2. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci

Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci najstarija je narodna knjižnica u županiji. 2016. godine preseljena je na novu lokaciju u novi prostor. Raspolaže najvećim prostorom od svih knjižnica u županiji. Sadrži čitaonicu dnevnog i tjednog tiska, ali i prostor gdje se nalazi stručni tisak i također omogućuje čitanje. Korisnicima se omogućuje rad i na stručno-znanstvenom odjelu na katu knjižnice, a tu je i odjel za odrasle te dječji odjel gdje se također nalaze stolovi sa stolicama za čitanje i rad. U sklopu knjižnice djeluje igraonica s preko sto polaznika. Također, multimedijalna dvorana koju posjeduje, izvrsna je za razne promocije, skupove, događanja, predstavljanja ili predstave. Križevci će se brzo pridružiti koprivničkoj knjižnici s obradom časopisa. U tijeku je sva priprema za obradu i smještaj časopisa.

Tablica 2. Dostupnost časopisa u Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ od 2016. do 2020. godine

Naslov časopisa	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Komentar
1. Art Magazin Kontura	+	-	-	-	-	
2. Artikulacije: časopis za čitanje	+	+	+	-	-	Dostupan je na portalu Hrčak.
3. Cris: časopis Povijesnog društva Križevci	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak. Knjižnica ga dobiva na dar.
4. Čovjek i svemir. Časopis zagrebačke Zvezdarnice	+	+	+	-	-	Knjižnica se više ne pretplaćuje.
5. Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja	+	+	-	-	-	Dostupan je na portalu Hrčak.
6. Hrčak: glasnik Hrvatskog čitateljskog kluba	+	+	-	+	+	Dostupan je i u digitaliziranom obliku na službenoj stranici Hrvatskog čitateljskog društva. Knjižnica se i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
7. Hrvatski planinar: časopis Hrvatskog planinarskog saveza	+	+	+	+	+	
8. Hrvatska vodoprivreda: informativno-stručni časopis Hrvatskih voda	+	+	+	+	+	Dostupan je i u elektroničkom obliku na službenim stranicama <i>Hrvatske vode</i> . Knjižnica ga dobiva na dar.
9. Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnoga jezika	-	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
10. Kaj: časopis za kulturu i prosvjetu	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
11. Književna smotra: Časopis za svjetsku književnost	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
12. Matematičko-fizički list	+	+	+	+	+	
13. Meridijani: časopis za zemljopis, povijest, ekologiju i putovanja	+	+	+	-	+	
14. National Geographic Hrvatska: službeno glasilo Društva National Geographic	+	-	+	+	+	
15. Olimp: časopis Hrvatskog olimpijskog odbora	-	+	+	+	+	Knjižnica ga dobiva na dar.
16. Priroda: časopis za popularizaciju prirodnih znanosti	+	+	-	-	-	Prestao je izlaziti.

17. Računovodstvo i financije	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak, ali se Knjižnica i dalje pretplaćuje na tiskanu verziju.
18. Nove staze: : do zdravlja kroz život i prirodu! : časopis za promociju zdravlja Zavoda za javno zdravstvo županija Bjelovarsko-bilogorske, Koprivničko-križevačke i Varaždinske	+	-	-	-	-	
19. Svezak: časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja	+	+	+	+	+	
20. Vatrogasni vjesnik	+	+	+	+	+	Dostupan je u elektroničkom obliku na službenoj stranici Hrvatske vatrogasne zajednice. Knjižnica dobiva na dar tiskanu verziju.
21. Vjesnik bibliotekara Hrvatske	+	+	+	-	-	Dostupan je na portalu Hrčak.
22. Zrno: časopis "Porodica i škola"	+	+	+	+	+	
23. 15 dana: umjetnost, kultura, animacija u kulturi	-	+	+	-	+	
UKUPNO	20	20	18	14	16	

Uočava se kako je većina časopisa kontinuirano prisutna u svih pet godina. Eventualni preskok pretplate u nekoj od promatranih godina posljedica je neautomatskog produljenja pretplate od strane izdavača. 23 naslova raznih časopisa koji pokrivaju puno znanstvenih područja i ostalih djelovanja nemala je brojka koja ukazuje na jednu od osnovnih misija knjižnice, a to je pravo i sloboda pristupa što većem broju informacija. 4 časopisa istodobno su dostupna elektronički, ali Knjižnica se i dalje pretplaćuje na njih. Također je uočen trend opadanja u broju tiskanih časopisa koji Knjižnica posjeduje. Trenutno su u knjižnici dostupna 4 časopisa manje nego u 2016. godini (Tablica 2).

4.3. Gradska knjižnica Đurđevac

Gradska knjižnica Đurđevac treća je gradska knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji. Posjeduje odjel za odrasle te dječji odjel. Na odjelu za odrasle nalazi se stručni tisak koji se može čitati na studijskom dijelu. Također, Knjižnica je osigurala prostor za čitaonicu dnevnog tiska. Časopisi nisu obrađeni. Ne mogu se pretraživati kao ni u križevačkoj knjižnici. Zbog bojazni o prikazu nepotpunih ili netočnih podataka, Tablica 3 o dostupnosti znanstveno-

stručnih časopisa u đurđevačkoj knjižnici sadržava samo naslove časopisa koje knjižnica sadrži bez promatranog vremenskog perioda od 2016. do 2020. godine. Iako je rečeno kako je većina tih časopisa kontinuirano prisutna u knjižnici od 2016. godine do 2020. godine, dostavljeni su samo podaci o naslovima časopisa jer nema podataka o dostupnosti časopisa po godinama kao u dvjema prethodnim knjižnicama pa se ne može sa sigurnošću utvrditi je li u međuvremenu u tih pet godina dolazilo do kakvih kraćih promjena pretplata i zašto ili nije. Knjižnica zapošljava pet stručnih osoba.

Tablica 3. Dostupnost časopisa u Gradskoj knjižnici Đurđevac

1. Artikulacije: časopis za čitanje
2. Bjelovarski učitelj: časopis za odgoj i obrazovanje
3. Bug: časopis za informatiku
4. Dijete, vrtić, obitelj: časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima
5. Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja
6. Ekonomska i ekohistorija: časopis za gospodarsku povijest i ekohistoriju = Economic and ecohistory : scientific research journal for economic and environmental history
7. Hrčak: glasnik Hrvatskog čitateljskog kluba
8. Hrvatska vodoprivreda: informativno-stručni časopis Hrvatskih voda
9. Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnoga jezika
10. Kaj: časopis za kulturu i prosvjetu
11. Književna smotra: Časopis za svjetsku književnost
12. Matematičko-fizički list
13. Meridijani: časopis za zemljopis, povijest, ekologiju i putovanja
14. Napredak: časopis za pedagoška i prosvjetna pitanja
15. National Geographic Hrvatska: službeno glasilo Društva National Geographic
16. Nove staze: do zdravlja kroz život i prirodu! : časopis za promociju zdravlja Zavoda za javno zdravstvo županija Bjelovarsko-bilogorske, Koprivničko-križevačke i Varaždinske
17. Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja
18. Priroda: časopis za popularizaciju prirodnih znanosti
19. Računovodstvo i financije
20. Svezak: časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja
21. Vatrogasni vjesnik

22. Vjesnik bibliotekara Hrvatske

23. Zrno: časopis "Porodica i škola"

4.4. Narodna knjižnica Virje

Nakon tabličnih prikaza gradskih knjižnica, slijede dvije općinske. Prva je Narodna knjižnica Virje. Knjižnica je to s malim brojem korisnika pa ne čudi da je ponuda znanstveno-stručnih časopisa vrlo mala. Svedena je na minimum zbog malog ili nikakvog interesa korisnika (Tablica 4). Prostor za čitaonicu periodike jedan je od sastavnih dijelova odjela za odrasle. Također, na dječjem odjelu nudi se mogućnost čitanja periodike. Unazad nekoliko godina, zaposlena je i druga stručna osoba.

Tablica 4. Dostupnost časopisa u Narodnoj knjižnici Virje od 2016. do 2020. godine

Naziv časopisa	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Komentar
1. Artikulacije: časopis za čitanje	+	+	+	+	+	Dostupan je na portalu Hrčak. Knjižnica dobiva na dar tiskanu verziju.
2. Meridijani: časopis za zemljopis, povijest, ekologiju i putovanja	+	+	+	+	+	
3. Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja	+	+	+	+	+	Knjižnica dobiva na dar tiskanu verziju.
4. Svezak: časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja	+	+	+	+	+	Knjižnica dobiva na dar tiskanu verziju.
5. Vatrogasni list	+	+	+	+	+	Dostupan je u elektroničkom obliku na službenoj stranici Hrvatske vatrogasne zajednice. Knjižnica dobiva na dar tiskanu verziju
UKUPNO	5	5	5	5	5	

Pet stručnih časopisa dostupno je u toj knjižnici. Tri su zavičajna; Artikulacije, Podravina i Svezak. Vatrogasni list Knjižnica dobiva na dar, a pretplaćuje se na Meridijane. Iz Tablice 4 vidljiv je kontinuitet svih znanstveno-stručnih časopisa od 2016. do 2020. godine.

4.5. Općinska knjižnica Sidonije Rubido Erdödy Gornja Rijeka

Općinska knjižnica Sidonije Rubido Erdödy javna je i neprofitna kulturna ustanova na području Općine Gornja Rijeka. Spada u VII. tip knjižnica (područje do 5000 stanovnika) Osnivač joj je Općina Gornja Rijeka. Osnovana je 15. 10. 2007. godine te je time postala najmlađa knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji. Premda je prostorom mala, u knjižnici se može posuditi osnovnoškolska lektira, slikovnice, stručna literatura iz raznih područja znanosti, beletristika, omladinska književnost. Zastupljen je malen opus zavičajne literature kao i one koja je vrlo važna pa se koristi isključivo za upotrebu unutar prostora knjižnice. U sklopu Knjižnice djeluju igraonica za djecu predškolskog uzrasta te radionica za mame i bebe. Zaposlena je jedna stručna osoba.¹⁰ Zapostavljena je stručno-znanstvena literatura jer su 90 posto aktivnih korisnika djeca, a nekolicina odraslih čitača usmjerena je isključivo prema popularnoj literaturi – beletristika te ženski magazini. U prvoj, knjižničnoj, prostoriji postavljen je stol sa stolicama gdje se pruža mogućnost čitanja tiska, a ujedno se nalazi i sav fond Knjižnice, osim dječje literature koja je smještena u prostoriju do nje – igraonicu. U toj knjižnici zaposlena je samo jedna osoba koja vodi knjižnicu i igraonicu, a zadnjih pet godina učestalo se mijenjaju radnici tako da ne čudi što periodika nije kontinuirano dostupna. Događaju se prekidi tako da se to odražava i na pretplate znanstveno-stručnih časopisa i na kojekakvu promjenu u naslovima (Tablica 5).

¹⁰ Općinska knjižnica Sidonije Rubido Erdödy Gornja Rijeka. Dostupno na: <http://knjiznice.nsk.hr/erdody/o-knjiznici/> (11. 6. 2020.)

Tablica 5. Dostupnost časopisa u Općinskoj knjižnici Sidonije Rubido Erdődy Gornja Rijeka od 2016. do 2020. godine

Naslov časopisa	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Komentar
1. Meridijani: časopis za zemljopis, povijest, ekologiju i putovanja	-	-	+	-	-	
2. Računovodstvo i financije	-	-	+	-	-	Dostupan na portalu Hrčak.
Riznica	-	-	+	-	-	
3. Svezak: časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja	+	+	+	+	+	
4. Vatrogasni vjesnik	+	+	+	+	+	
5. Tim4pin	-	-	+	+	+	
UKUPNO	2	2	5	3	3	

U ovoj maloj i „mladoj“ knjižnici, vrlo je malena zajednica aktivnih korisnika, osim djece, što dijelom utječe na vrlo slabu financijsku potkovanost ustanove, dakle ne postoji interes za stručno-znanstveni tisak osim u osoblja općine koja je knjižnici osnivač i zbog koje se naručuju časopisi računovodstveno-pravnoga sadržaja (Tablica 5).

5. Posudba časopisa

Nakon prve faze istraživanja kojom je zaključeno koliko je stručnih, znanstvenih te časopisa za popularizaciju znanosti dostupno u pojedinim narodnim knjižnicama, sljedeći cilj rada je promotriti posudbu istih. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci te Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica jedine su od promatranih narodnih knjižnica koje nude uslugu posudbe, a koju bilježe na svoj način - u bilježnicu (Križevci) ili računalno u tablicu (Koprivnica). Koprivnica je velik broj znanstveno-stručnih časopisa katalogizirala te računalno uvela u fond, kao i u svoj e-katalog, ali posudba još uvijek ne ide preko metel win programa. Časopisi nisu inventarizirani. U tijeku je revizija časopisa. Križevci trenutno vrše pripremu i osiguravaju prostor znanstveno-stručnim časopisima kako bi ih uveli u metel win program i potpuno ih obradili. Gornja Rijeka pismeno u bilježnicu uvodi svaki pristigao časopis te mu ručno dodjeljuje inventarni broj, ali što se tiče posudbe, na tom području nema šireg interesa. Đurđevačka knjižnica također ne pruža uslugu posudbe niti ima obrađene časopise kao ni knjižnica u Virju.

Kao što se pri utvrđivanju časopisa u knjižnicama nije pridavala pozornost jesu li svi brojevi pojedinih časopisa pristizali tijekom godina, već se samo gledala fizička prisutnost časopisa, makar i jednog broja, tako se u drugoj fazi istraživanja tablice posudbe formiraju na način da se prati posudba naslova časopisa, a ne koliko je brojeva tog časopisa posuđeno odjednom, međutim prikupljeni su statistički podaci iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica iz kojih se saznaje da je u 2019. posuđeno 115 brojeva časopisa (nije evidentirano koliko pojedinačno kojih naslova), a u 2019. je u njihovoj čitaonici stručno-znanstvenog tiska korišteno 330 brojeva znanstveno-stručnih časopisa¹¹ (također nije evidentirano kojih naslova). Što se tiče križevačke knjižnice, posuđena su 23 broja časopisa prilikom 20 posudbi. Kako je riječ o malom broju posudbi, evidentirani su sljedeći podaci: Prilikom 15 posudbi Meridijana, posuđeno je 18 brojeva. Ostalim posudbama uzimao se samo jedan broj navedenog naslova (Tablica 6). U Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ Križevci bilježe se svi čitači, no točno do broja čitača isključivo znanstveno-stručnih časopisa ne može se doći jer ti brojevi nisu kategorizirani.

Tablica 6. Posudba znanstveno-stručnih časopisa i časopisa za popularizaciju znanosti u 2019. godini u Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ Križevci¹²

¹¹ Podaci dobiveni iz službene statistike za 2019. godinu iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica

¹² Podaci dobiveni iz službene bilježnice s uslužnog pulta Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci u koju se zapisuje posudba časopisa

Naslov časopisa	Broj posudbe
1. Drvo znanja	1
2. Hrčak	1
3. Meridijani	15
4. National Geographic	1
5. Zrno	2
UKUPNO	20

Proizlazi kako su korisnici Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci tek dvadeset puta u godini dana iskoristili uslugu posudbe znanstveno-stručnih časopisa koju Knjižnica nudi, a najviše posuđuju časopise za popularizaciju znanosti i to one geografskog, povijesnog, ekološkog sadržaja pri čemu Meridijani i te kako prednjače, ali interesa je bilo i za Zrno, časopis vezan uz odgoj te Hrčak (Tablica 6)

Posudba broja naslova znanstveno-stručnih časopisa u koprivničkoj knjižnici gotovo je četiri puta veća u odnosu na križevačku. Promatrajući samo naslove, ne i sve brojeve svakoga od časopisa, 84 puta posuđen je dvadeset jedan naslov s tim da je časopis Bug, ujedno i najposuđivaniji. 12 puta posudili su ga u tiskanoj verziji, a 7 puta na CD-u. Slijedi ga National Geographic Hrvatska: službeno glasilo Društva National Geographic. Pokazalo se kako je posudba dvadeset i jednog naslova, u odnosu na sveukupan broj znanstveno-stručnih časopisa koji knjižnica posjeduje, vrlo slab interes u korisnika za takvu vrstu građe (Tablica 7).

Tablica 7. Posudba znanstveno-stručnih časopisa i časopisa za popularizaciju znanosti u 2019. godini u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica

Naslov časopisa	Broj posudbe
1. Art magazin Kontura	3
2. Bug: časopis za informatiku	19 ¹³
3. Časopis za suvremenu povijest	2
4. Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja	1
5. EGE: energetika, gospodarstvo, ekologija, etika	1

¹³ 12 posudbi tiskanog izdanja, 7 posudbi izdanja na CD-u = 19

6. Forum: časopis Odjela za suvremenu književnost Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti	2
7. Hrvatski filmski ljetopis	1
8. Književna revija	1
9. Meridijani: časopis za zemljopis, povijest, ekologiju i putovanja	4
10. National Geographic Hrvatska: službeno glasilo Društva National Geographic	15
11. Oris: časopis za arhitekturu i kulturu življenja	5
12. Podravina	1
13. Podravka	1
14. Priroda	2
15. Republika	2
16. Scientia Podraviana	3
17. Tema	1
18. Treći program Hrvatskoga radija	2
19. Vijenac	11
20. Zarez	5
21. 15 dana: umjetnost, kultura, animacija u kulturi	2
UKUPNO	84

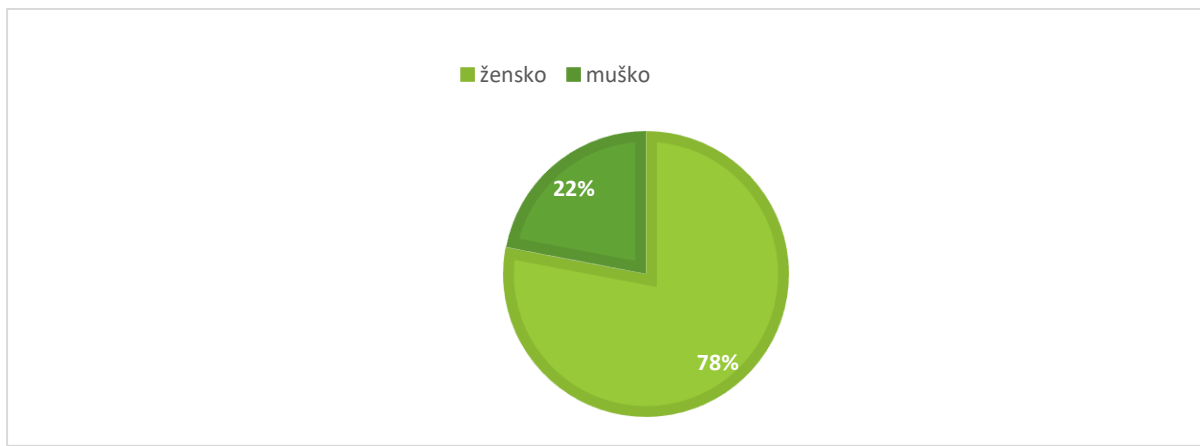
6. Rezultati upitnika

Zadnji dio istraživačkog rada anketni je upitnik koji je proveden elektronički (pomoću alata google forms), a koji obuhvaća odgovore korisnika Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. Analiza će se vršiti na temelju pedeset ispunjenih anketnih upitnika različitih dobnih skupina korisnika. Upitnikom se željelo istražiti jesu li korisnici uopće upoznati sa znanstveno-stručnim časopisima, u kojoj mjeri, služe li se njima, kojim naslovima najčešće ili su ipak skloniji elektroničkim pristupanjem člancima različitih časopisa.

Upitnik je sastavljen od dva dijela. U prvom dijelu anonimni korisnici iznose svoje osobne podatke koji se tiču spola, godišta te stupnja obrazovanja, a nakon toga slijede pitanja koja se tiču teme ovoga diplomskog rada.

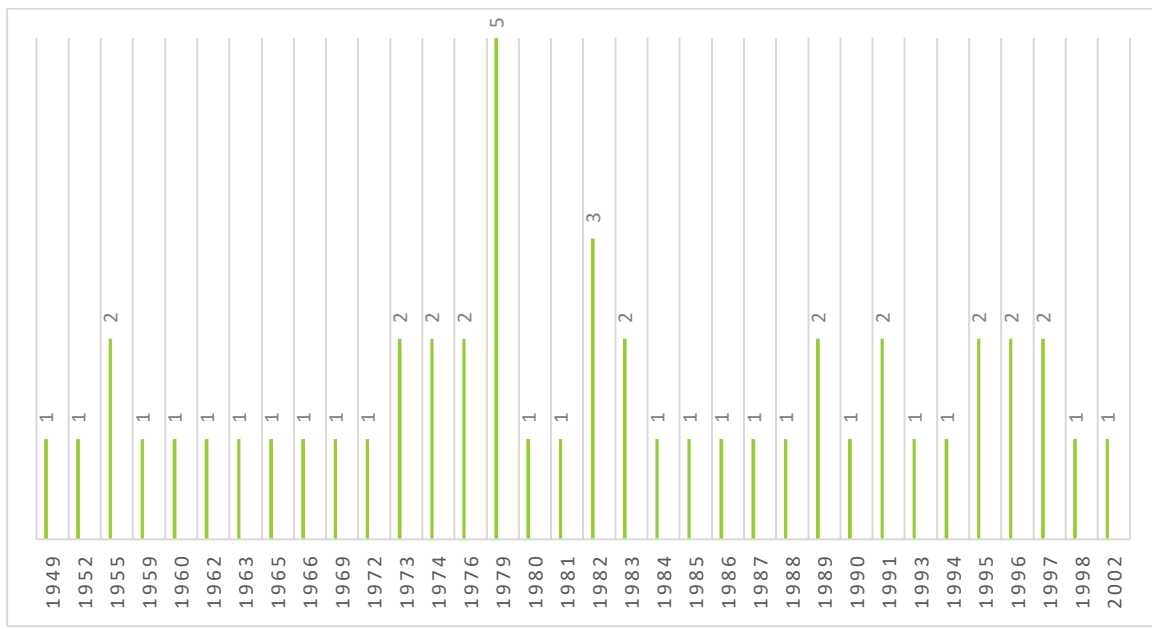
6.1. Osobni podaci

Što se tiče spola, upitnik je ispunjen sa 78% ženskih te 22% muških odgovora (Grafikon 1).

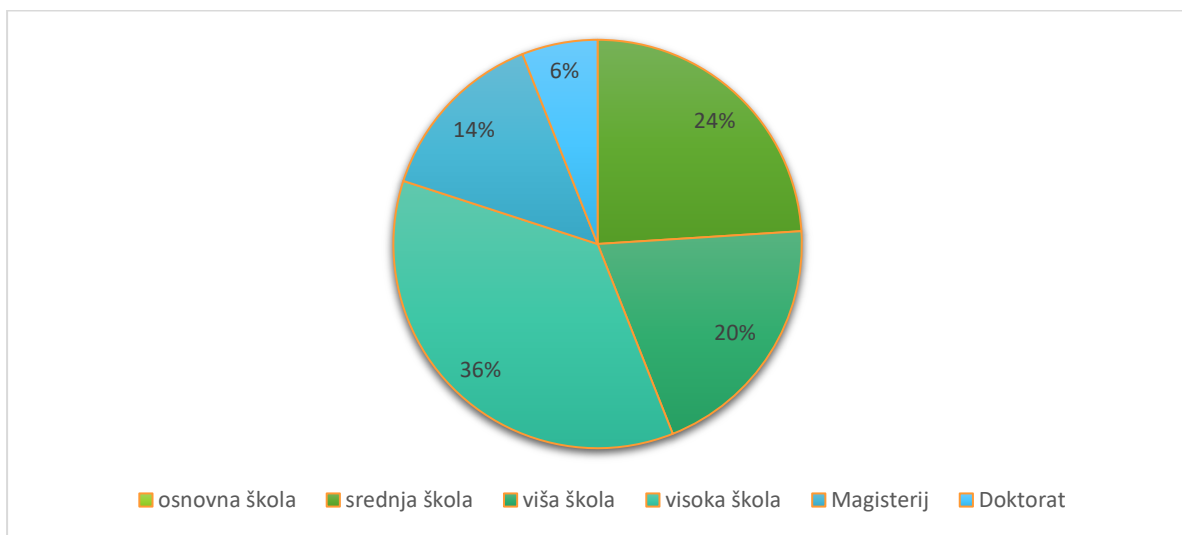
Grafikon 1. Spol ispitanika

Prosjek godina ispitanika je 40, 4 (Grafikon 2).

Grafikon 2. Godine rođenja ispitanika

Najviše pristupnika upitniku je visokoobrazovanih, njih 36 %, a nitko od ispitanih nema samo osnovnoškolsko obrazovanje (Grafikon 3).

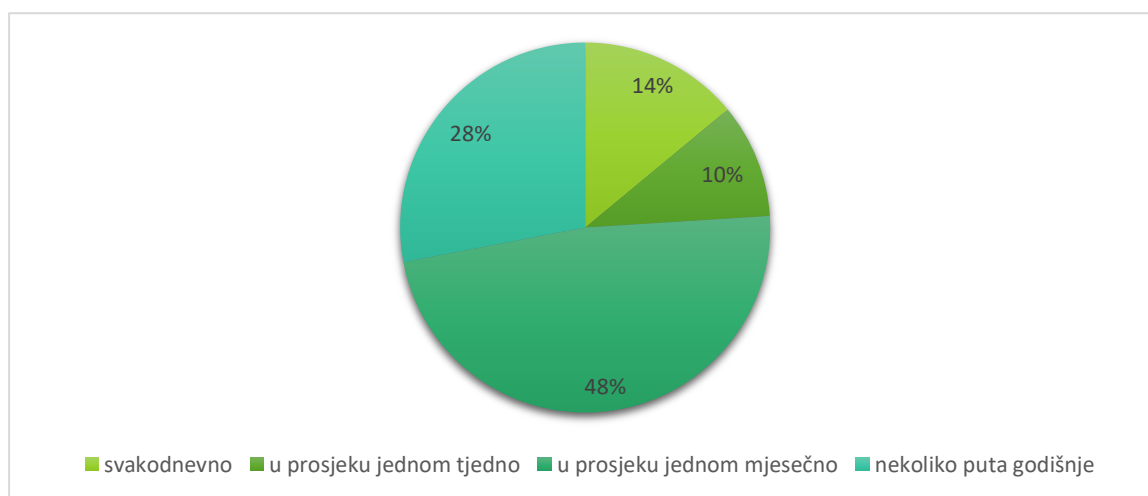

Grafikon 3. Stupanj obrazovanja ispitanika

6.2. Podaci vezani uz korištenje časopisa

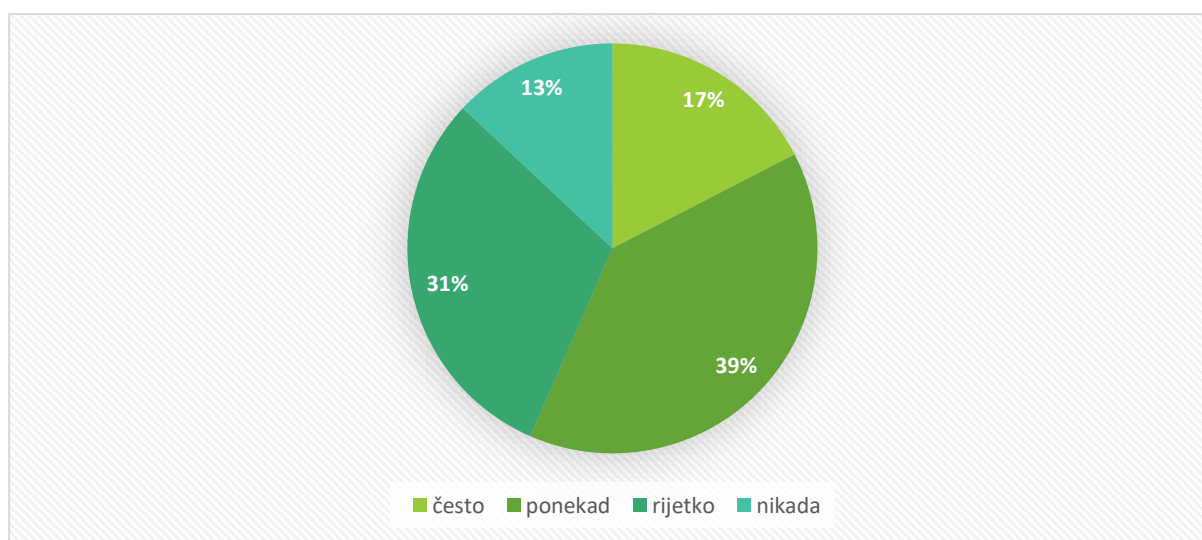
Drugi dio upitnika direktno je vezan uz temu diplomskoga rada. Ispituju se navike korisnika. Za početak, koliko često uopće posjećuju knjižnicu, jesu li upoznati sa stručnim, znanstvenim te časopisima koji populariziraju znanost u svojoj knjižnici, koliko se njima koriste, kojima točno, a koliko ipak posežu za elektroničkim izvorima i zašto.

Upitnik (Prilog 1) je ciljano poslan svim korisnicima Knjižnice, a ne odabranom uzorku kako bi se dobili što objektivniji, stvarni i realni podaci. Od onih koji su pristupili upitniku, najmanje ih, svega 14%, posjećuje knjižnicu svaki dan, a najviše ispitanih, 48%, knjižnicu posjećuje u prosjeku jednom mjesečno (Grafikon 4).

Grafikon 4. Učestalost posjeta knjižnici

54% anketiranih upoznato je sa stručnim tiskom svoje knjižnice, a 46% nije. 81,5% korisnika izjasnilo se kako bi se trebali više informirati o ponudi stručnih, znanstvenih te časopisa za popularizaciju znanosti. Od onih koji su odgovorili da su upoznati sa znanstveno-stručnim časopisima knjižnice, 17,4% se njime često služi, a 13% nikada (Grafikon 5).

Grafikon 5. Učestalost korištenja stručno-znanstvenoga tiska

Korisnici Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci poimence su naveli kojima se to časopisima najviše služe. Najčešće posežu za Meridijanima, a slijedi ih Književna smotra. Tablica 8 u nastavku nudi pregled ostalih biranih časopisa.

Tablica 8. Prikaz naslova biranih časopisa

Naslov časopisa	Broj pretraživanja
Bug	3
Meridijani	11
Književna smotra	4
Vjesnik bibliotekara	2
Hrčak	2
Kaj	2
Jezik	2
Hrvatski planinar	3
Zrno	1
Dijete i društvo	1
National Geographic	3
15 dana	2
Svezak	1
Matematičko-fizički list	1
Zrno	1
Dijete, vrtić, obitelj	1
Vidi	1
Društvena istraživanja	1

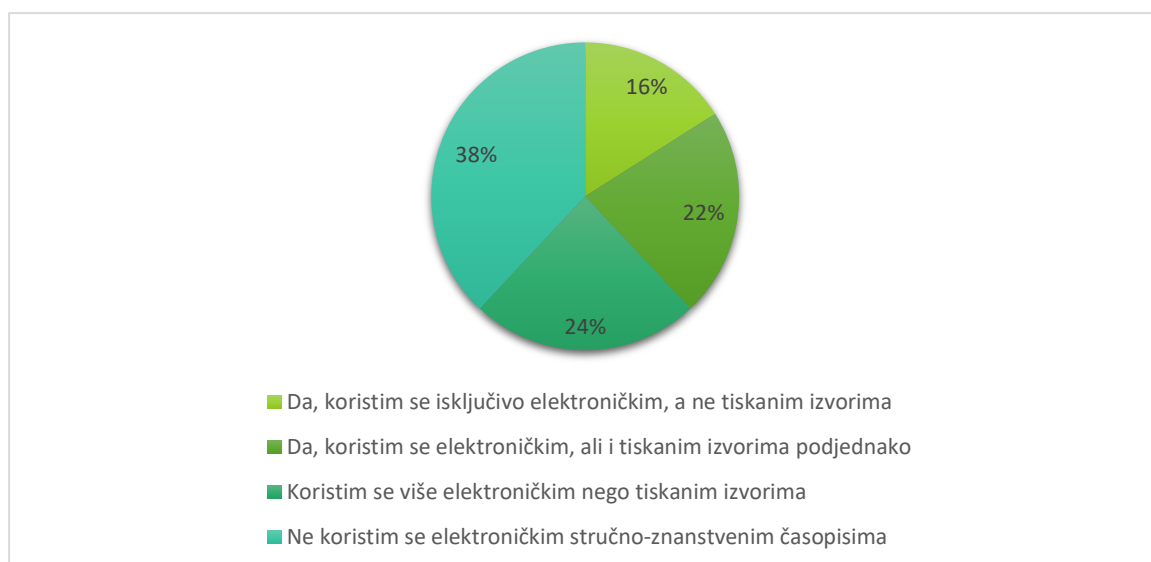
Korisnici koji su upoznati sa znanstveno stručnim časopisima te koji se njima koriste, zadovoljni su ponudom časopisa tog tipa, no 70% njih voljelo bi da Knjižnica proširi ponudu stručnih i znanstvenih časopisa te časopisa za popularizaciju znanosti. Korisnici također predlažu časopise koje bi voljeli da knjižnica uvrsti u svoj fond. Prijedlozi su sljedeći:

- Brickzine
- Hrvatski filmski ljetopis
- Geoadria

- Libri et liberi : časopis za istraživanje dječje književnosti i kulture
- Libellarium : časopis za povijest pisane riječi, knjige i baštinskih ustanova
- Medicus
- Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima
- Glasilo Future
- Naše more: znanstveni časopis za more i pomorstvo
- Obnovljeni život: časopis za filozofiju i religijske znanosti
- Hrvatska pčela
- Metodički obzori: časopis za odgojno-obrazovnu teoriju i praksu
- Varaždinski učitelj: digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje

U jednom od odgovora spomenuta je činjenica da bi bilo lijepo posjedovati biltene knjižničara susjednih država.

Prije početka pisanja ovoga rada i provedbe anketnoga upitnika (Prilog 1), pretpostavka je bila da se korisnici puno više služe elektroničkim i digitaliziranim časopisima nego tiskanima što bi mogao biti uzrok manjem korištenju znanstveno-stručnih časopisa te slabijoj posudbi. Podaci dobiveni upitnikom pak pokazuju da se 38% anketiranih korisnika uopće ne služi internetom kao izvorom informacija u obliku elektroničkih ili digitaliziranih članaka, dok se samo 16% njih samo i isključivo koristi tim načinom dolaska do izvora željenih informacija kad se radi o znanstveno-stručnim časopisima (Grafikon 6).

Grafikon 6. Postotak korištenja elektroničkih/digitaliziranih časopisa

Najčešći razlozi zbog kojih se korisnici isključivo koristite elektroničkim/digitaliziranim časopisima su:

- lakša dostupnost
- jednostavnost korištenja
- mogućnost pretraživanja više časopisa odjednom od kuće u bilo koje vrijeme
- preglednost
- brzina

Nitko nije napisao kao razlog uštedu novca jer su svi anketirani članovi Knjižnice tako da plaćaju godišnju članarinu.

Ovim upitnikom željelo se saznati koji su to časopisi koje isključivo pretražuju elektronički. Uz objašnjenja kako ne pretražuju određeni časopis, već one koje ih zanimaju pojmovno, neki su ponudili konkretne naslove kao što su:

- Nature Biotechnology
- Systems Biology and Applications
- Nutritional Neuroscience, Sports Medicine itd.
- Hrčak
- Napredak
- Drvo znanja

22 % ispitanih odgovorilo je da se podjednako služi elektroničkim i tiskanim časopisima, a kao razloge naveli su da su neki časopisi isključivo elektronički pa je to jedini način, ali da radije koriste tiskane. Isto tako, kada u tiskanom obliku ne pronalaze traženu temu, koriste se internetom i obrnuto, kada ne mogu u elektroničkom obliku pronaći željenu temu ili članak, posežu za tiskanima. Na upit vezan uz naslove časopisa koje pretražuju (elektronički+tiskana verzija) ponudili su sljedeće:

- National Geographic Hrvatska,
- Meridijani
- Priroda
- Food Chemistry
- Food biotechnology,
- Meso, prvi hrvatski časopis o mesu

- Veterinarska stanica
- Journal of Food Safety,
- Dijete, vrtić, obitelj
- British Journal of Sports Medicine

Oni koji se više koriste elektroničkim izvorima časopisa nego tiskanima, navode razloge zbog kojih je to tako:

- nemaju novac za kupovinu tiskanih izdanja, a nema ih u knjižnici
- dostupni su im u bilo koje doba dana
- jednostavnije im je i brže
- dostupna im je baza podataka preko institucije u kojoj rade
- praktičnije im je

Od korisnika koji su u upitniku odgovorili da se više koriste elektroničkim nego tiskanim časopisima (njih 12), također se tražilo da navedu koji su to točno časopisi koje pretražuju elektronički, a koji su to koje pretražuju u tiskanom obliku. Ovdje su korisnici odgovarali nekonkretno više objašnjavajući nego pružajući konkretne naslove. Naime odgovori su bili usmjereni k činjenici da elektroničke izvore časopisa pretražuju za posao, pisanje seminarskih radova, znanstvene svrhe, a tiskane za zabavu ili hobi. Osmero njih nije navelo naslove časopisa koje pretražuju elektronički, dok je jedan ispitanik odgovorio da ne zna naslov. Portal Hrčak naveden je kao prvi izbor korisnika kada pristupaju časopisima u elektroničkom obliku. Ekonomski zbornici su u jednom od odgovora navedeni kao isključivo elektronički izvor časopisa, a Meridijani su časopis za kojim se poseže u tiskanom obliku u dva odgovora.

Posljednje pitanje upitnika odnosilo se na svijest korisnika u smislu bi li se trebali više koristiti elektroničkim izvorima znanstveno-stručnih časopisa pri čemu je 68,4 % ispitanika odgovorilo pozitivno na to pitanje, a 31,6 % ispitanih smatra kako se ne bi trebali više koristiti tim oblikom časopisa.

7. Analiza upitnika

Odgovori na neka pitanja u upitniku pomalo iznenađuju pa bi ih valjalo dodatno razložiti i prokomentirati. Prema očekivanjima, 54% ukupno ispitanih upoznato je sa znanstveno-stručnim časopisima svoje knjižnice što je jedva natpolovičan broj, a i od tih 54% ispitanih koji su upoznati sa znanstveno-stručnim časopisima, 13% nikada se njima ne služe. Ipak, vrlo su začuđujući podaci vezani uz visok stupanj obrazovanja, a nepoznavanja i nesluženja takvom vrstom literature. Očekivano je da se osobe s najvišim stupnjevima obrazovanja služe barem jednim naslovom serijske građe kao izvorima informacija vezano možda uz posao koji obavljaju ili u svrhu vlastita napredovanja. Uvidom u odgovore, sedam ispitanika je kao svoj najviši stupanj obrazovanja navelo magisterij, a troje doktorat. Dva od tri odgovora s doktorskim stupnjem obrazovanja rezultiraju nepoznavanjem znanstveno-stručnih časopisa u knjižnici čiji su članovi. U knjižnici ga nikada ne koriste. Jedan odgovor od ta dva upućuje na činjenicu da se i ne bi trebalo više informirati o ponudi naslova znanstveno-stručnih časopisa, a na pitanje služi li se elektroničkim oblicima časopisa, odgovor je također negativan. Preostala dva odgovora pozitivna su kada je riječ o elektroničkom načinu pretraživanja časopisa, ali nije konkretno naveden nijedan naslov časopisa kojim se služe.

Dvoje ispitanika s navedenim magisterijem kao najvišim stupnjem obrazovanja ne koristi se znanstveno-stručnim časopisima knjižnice niti je upoznato njime, a jedno od njih dvoje se niti ne služi elektroničkim časopisima, ali smatra da bi trebalo. Preostalih pet odgovorilo je da su upoznati s ponudom znanstveno-stručnih časopisa, ali da se rijetko njime služe. Meridijani su navedeni kao naslov za kojim tada posežu. Više se služe elektroničkim pretraživanjima časopisa, ali ponovo tek dvoje konkretizira naslov, a ostali uopće ne daju konkretan odgovor.

Nažalost, može se zaključiti kako u ovom slučaju, na temelju uzorka od pedeset odgovorenih upitnika te prikazom i analizom rezultata ovoga upitnika, najviši stupanj obrazovanja ne uvjetuje i najbolje poznavanje znanstveno-stručnih časopisa svoje knjižnice kao ni korištenje njima. Ti isti, elektroničkim časopisima se više služe (ne svi), ali ponovo većina navodi samo časopise za popularizaciju znanosti, i to tek nekoliko naslova. (Ficus, Meridijani, Hrčak)

Na prvom mjestu u Tablici 8 nalazi se Meridijan kao najkorišteniji časopis koji se svrstava u časopise za popularizaciju znanosti, ali drugi po redu je ipak znanstveno-stručni časopis – Književna smotra. Treće mjesto ponovo zauzimaju časopisi za popularizaciju znanosti: Bug, Hrvatski planinar i National Geographic Hrvatska. Zaključak je kako se korisnici najviše služe časopisima za popularizaciju znanosti. Najviše prijedloga časopisa koje bi korisnici voljeli čitati

u svojoj knjižnici vezani su za odgoj i obrazovanje, posebice djece, ističući naslove: Brickzine, Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, Metodički obzori: časopis za odgojno-obrazovnu teoriju i praksu, Varaždinski učitelj: digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje, Libri et liberi : časopis za istraživanje dječje književnosti i kulture.

Ponovo se potvrđuje pretpostavka o slaboj navici korištenja stručnih, znanstvenih te časopisa za popularizaciju znanosti premda je često razlog u korištenju interneta i raznim mogućnostima pretraživanja koje on nudi. Oni koji se koriste i časopisima u elektroničkom obliku, odgovorima su bili šturi što se tiče naslova uz objašnjenja da odlaze na portal Hrčak i tamo pretražuju željena područja.

Sveukupni rezultati pokazuju kako u korisnika uglavnom prevladava sveopća nezainteresiranost za znanstvene i stručne časopise, bilo tiskane ili elektroničke što potvrđuju i sljedeće činjenice: 81, 5 % njih odgovorilo je kako bi se trebali više informirati o ponudi znanstveno-stručnih časopisa. 54, 5% ih je upoznato, ali zato se 30, 4% rijetko njima koristi, a 13% nikada. 95% njih koji su upoznati, zadovoljno je s ponudom časopisa što je još jedan dokaz da Knjižnica djeluje u skladu sa svojim osnovnim poslanjima te da se trudi osigurati velik i raznolik broj naslova časopisa. I na kraju, u prilog hipotezi, sveopćoj nezainteresiranosti korisnika za takvu vrstu literature, stoji činjenica kako se njih devetnaestero uopće ne koristi elektroničkim časopisima, a od njih devetnaest, šestero smatra da se ne bi ni trebali koristiti.

8. Zaključak

Na temelju istraživanja moguće je zaključiti da su stručni, znanstveni časopisi te časopisi za popularizaciju znanosti zaista marginalizirana skupina knjižne građe u narodnim knjižnicama Koprivničko-križevačke županije. Moguće je da je dijelom uzrok tomu još uvijek velik broj neobrađene serijske građe čime joj je automatski onemogućeno pretraživanje u e-katalogu, no s druge strane, knjižnice se zaista trude svojim korisnicima kontinuirano pružati velik broj naslova časopisa kako bi ih privukli i naposljetku zadovoljili njihove potrebe za takvim izvorima informacija.

Tomu u prilog, na službenoj stranici koprivničke knjižnice pod izbornikom *e-katalog* i onda *vrsta građe: periodika* može se pristupiti broji od sveukupno 169¹⁴ naslova periodike koji su katalogizirani. U Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ pazi se na kontinuitet dolazaka svih brojeva pretplaćenih časopisa što je vidljivo u Tablici 1, a što je jasan pokazatelj o ozbiljnosti rada i pridavanja značaja toj vrsti građe. Usto su jedini u županiji koji su obradili velik broj časopisa. U 2019. godini zabilježili su osamdeset četiri posudbi dvadeset jednog naslova u sto petnaest brojeva znanstveno-stručnih časopisa. Naravno, usporedbe radi, matična knjižnica na stručno-znanstvenom odjelu ima zaposlena tri djelatnika, jednu knjižničarsku savjetnicu te dva viša knjižničara što je neusporedivo u odnosu na bilo koju drugu knjižnicu u županiji, pa tako Gradska knjižnica „Franjo Marković Križevci“ broji duplo manje korisnika, ali se također svojom velikom ponudom broja naslova znanstveno-stručnih časopisa „bori“ za naklonost svojih korisnika. Tablica 2 također u velikom postotku pokazuje kontinuitet naslova u križevačkoj knjižnici. Prekidi do kojih je dolazilo u nekim godinama, rezultat su najprije neažurnosti uredništva te oscilacije u njihovim financijskim sredstvima. Drugi razlog može bitnog „gubitka“ kojega broja je selidba knjižnice na novu lokaciju u 2016. godini. U 2019. godini zabilježeno je dvadeset posudbi pet različitih naslova časopisa u dvadeset tri broja što ponovo potvrđuje hipotezu s početka, a to je pretpostavka da znanstveno-stručni časopisi ne ostvaruju svoj puni potencijal kod korisnika te nisu prepoznati u mjeri u kojoj bi trebali biti. Knjižnica uskoro priprema kompletnu obradu i smještaj časopisa. Gradska knjižnica Đurđevac također nudi dosta naslova znanstveno-stručnih časopisa, dvadeset tri, što je velik broj, posebice ako se uspoređuje s brojem korisnika koji je gotovo tri puta manji u odnosu na Križevce. Najmanji broj zaposlenih od preostalih dviju gradskih knjižnica vjerojatno utječe na činjenicu što još uvijek časopisi nisu obrađeni, a za ovo istraživanje uspjelo se doći samo do naslova časopisa jer nemaju evidenciju kao ostale knjižnice, a posudba znanstveno-stručnih časopisa,

¹⁴ Riječ je i o drugim vrstama serijske građe, ne samo o znanstveno-stručnim časopisima

na žalost, nije u uslugama ove knjižnice kao ni Narodne knjižnice Virje koja posjeduje svega pet stručnih časopisa (Tablica 4) za korištenje u čitaonici. Ti časopisi imaju svoj kontinuitet stizanja, no, prema riječima ravnateljice knjižnice u Virju, interes za takvu vrstu knjižne građe ne postoji ili je vrlo malen. Općinska knjižnica Sidonije Rubido Erdody Gornja Rijeka, koja broji jednak broj naslova stručnih časopisa, ima u zadnjih pet godina vrlo nekontinuirano stanje s časopisima (Tablica 5) što je odraz stalne promjene zaposlenika, što stručne, što nestručne spreme. Jedna zaposlena osoba vodi i knjižnicu i igraonicu. Najveći broj korisnika su djeca. Vrlo je ruralan kraj te je tamo interes za takvu vrstu građe vrlo malen. S obzirom na činjenicu da u Hrvatskoj djeluje 78 općinskih knjižnica, a da se dvije nalaze u Koprivničko-križevačkoj županiji, šesnaestoj po broju stanovnika u Hrvatskoj, to nisu tako loši podaci. U svakom slučaju, dobro je da djeluju. Makar jedna osoba pristupila i pročitala jedan naslov znanstveno- stručnoga časopisa, bolje je nego nijedna.

Što se tiče upitnika, trećim dijelom istraživanja koji se odnosi samo na uzorak korisnika Gradske Knjižnice „Franjo Marković“ Križevci, potvrđuje se hipoteza o neiskorištenom potencijalu knjižnice. Gotovo polovica korisnika nije upoznata sa znanstveno-stručnim časopisima. Oni koji jesu, rjeđe se koriste njima, a kada se koriste, u najvećoj mjeri to su časopisi za popularizaciju znanosti. Iznenadjujući je broj da se gotovo 40 % korisnika ne služi niti elektroničkim časopisima, a svega je razlike u dva posto više onih koji se više koriste elektroničkim izvorima nego onima koji se koriste jednako elektroničkim i tiskanim oblicima. Također, kada se trebalo izjasniti koji su to stručni, znanstveni i časopisi za popularizaciju znanosti kojima se služe, najviše je časopisa za popularizaciju znanosti, a ostali odgovori (posebice onih s najvišim stupnjem obrazovanja) su šturi.

Na kraju, postavlja se pitanje zašto vlada takvo stanje u županiji, ali i kako je u drugim županijama. Očigledno je da se knjižnice trude ponuditi i održati što veći broj naslova časopisa, čak i uz sve nedaće, (npr. malen broj zaposlenika, promjena zaposlenika, vrlo mala financijska sredstva), no može li knjižnica ipak učiniti više i kako poticaj je za temu nekom drugom stručnom radu.

9. Literatura

Hebrang Grgić, I. Časopisi i znanstvena komunikacija. Zagreb: Ljevak, 2016. str.

ISBD: međunarodni standardni bibliografski opis: objedinjeno izdanje. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004.

Vugrinec, Lj. Narodne knjižnice u Koprivničko-križevačkoj županiji – primjer organizacije županijske knjižnične mreže. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 62, 1(2019) ,285-306.doi:10.30754/vbh.62.1.743,str. 287 Dostupno na <http://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/743/638> (15. 6. 2020.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Javni poziv za financijsku potporu znanstvenim časopisima i časopisima za popularizaciju znanosti u 2020. godini. Dostupno na: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/natjecaji-196/javni-poziv-za-financijsku-potporu-znanstvenim-casopisima-i-casopisima-za-popularizaciju-znanosti-u-2020-godini/3773> (11. 6. 2020.).

Općinska knjižnica Sidonije Rubido Erdödy Gornja Rijeka. Dostupno na: <http://knjiznice.nsk.hr/erdody/o-knjiznici/> (11. 6. 2020.)

Arhiva Županijske matične službe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica (Izradila: Lj. Vugrinec, 2020.)

10. Prilog 1: Anketni upitnik

Osnovni podaci

Odaberite spol

- M
- Ž

Navedite godinu rođenja -----

Koji je vaš najviši stupanj obrazovanja

- Osnovna škola
- Srednja škola
- Viša škola
- Visoka škola
- Magisterij
- Doktorat

Koliko često posjećujete knjižnicu?

- Svakodnevno
- U prosjeku jednom tjedno
- u prosjeku jednom mjesečno
- nekoliko puta godišnje

Jeste li upoznati sa stručnim tiskom svoje knjižnice?

- Da
- Ne

Smatrate li da biste se trebali više informirati o ponudi stručno znanstvenoga tiska?

- Da
- Ne

Koliko se često služite stručnim, znanstvenim časopisima ili časopisima koji populariziraju znanost u svojoj knjižnici?

- Često
- Ponekad
- Rijetko

- Nikada

Možete li poimence navesti časopise kojima se služite, a ubrajaju se u stručno znanstveni tisak? (tu ćemo ubrojiti i časopise koji populariziraju znanost kao što su: Meridijani, Nove staze...)

Jeste li zadovoljni ponudom stručnih i znanstvenih časopisa te časopisa koji populariziraju znanost u svojoj knjižnici?

- Da
- Ne

Biste li voljeli da Vaša knjižnica proširi ponudu stručnih i znanstvenih časopisa te časopisa koji populariziraju znanost?

- Da
- Ne

Koje biste časopise predložili? -----

Koristite li se uslugom elektroničkih stručno-znanstvenih časopisa te časopisa koji populariziraju znanost?

- Da, koristim se isključivo elektroničkim, a ne tiskanim izvorima
- Da, koristim se elektroničkim, ali i tiskanim izvorima podjednako
- Koristim se više elektroničkim nego tiskanim izvorima
- Ne koristim se elektroničkim stručno-znanstvenim časopisima

Zašto se isključivo koristite elektroničkim časopisima? Koji su to elektronički časopisi?

Zbog čega se koristite elektroničkim i tiskanim stručno-znanstvenim časopisima? Nabrojite kojima se sve časopisima služite. (elektronički+tiskani oblik)

Zašto se više koristite elektroničkim izvorima časopisa nego tiskanima? Koji su to časopisi kojima se koristite u elektroničkom obliku, a koji u tiskanom?

Smatrate li da biste se trebali koristiti elektroničkim izvorima stručno-znanstvenih časopisa?

- Da
- Ne

11. Sažetak

Stručni i znanstveni časopisi u narodnim knjižnicama Koprivničko-križevačke županije

Sažetak

Ovim radom željelo se ukazati da su stručni, znanstveni časopisi i časopisi za popularizaciju znanosti neiskorišten potencijal svih pet narodnih knjižnica Koprivničko-križevačke županije. Unatoč, danas, velikom broju elektronički dostupnih znanstveno-stručnih časopisa, knjižnice se trude i dalje kontinuirano posjedovati što veći broj naslova te se i dalje pretplaćuju na tiskana izdanja mnoštva časopisa koji izlaze i u elektroničkom ili digitaliziranom obliku što je dokazano prvim dijelom istraživanja u kojem se pratio broj dostupnosti znanstveno-stručnih časopisa. Samo dvije gradske knjižnice nude posudbu, a korisnici najčešće posuđuju časopise za popularizaciju znanosti što potvrđuje i ukazuje na činjenicu kako je riječ o narodnim knjižnicama, a ne specijaliziranima. Broj posudbi znanstveno-stručnih časopisa u koprivničkoj i križevačkoj knjižnici je malen u odnosu na ponudu koju knjižnice posjeduju što ponovo dokazuje hipotezu s početka rada. Anketnim upitnikom se kao posljednjim dijelom istraživanja pokazalo da pristup internetu nije uzrok maloga ili smanjenoga interesa korisnika za znanstveno-stručne časopise (barem što se tiče korisnika Gradske knjižnice „Franjo Marković“ gdje se anketni upitnik i provodio).

Ključne riječi: znanstveno-stručni časopisi i časopisi za popularizaciju znanosti, Koprivničko-križevačka županija, ponuda naslova, posudba, interes korisnika

Professional and scientific magazines of public libraries in Koprivnica-Križevci County

Summary

This paper wanted to demonstrate that professional magazines, scientific journals and magazines for the popularization of science are unused potential of all five public libraries in Koprivnica-Križevci County. Despite the fact that the vast majority of scientific magazines are available electronically, libraries are still trying to continually own as many titles as possible and are still subscribing to printed edition of many scientific magazines that are also issued in an electronic form. That was proven by the first part of the research which monitored the availability of scientific magazines. Only two public libraries offer borrowing, and the users most often borrow magazines for the popularization of science. This confirms and points to the

fact that we are dealing with public libraries and not specialized ones. The number of borrows of scientific magazines in libraries in Koprivnica and Križevci is small compared to what these libraries offer. This further proves the hypothesis from the beginning of the paper. A survey was done in the last part of the research which has shown that internet access is not the cause for small or lower interest of the users for scientific print (at least according to “Franjo Marković” public library where the survey was done).

Key words: professional magazines, scientific journals and magazines popularization of science, Koprivnica-Križevci County, titles on offer, borrowing, users' interest